

Janson, Rikard
Tel: 010-698 10 72
rikard.janson
@naturvardsverket.se

YTTRANDE
2012-06-01 Ärendenr:
NV-04143-11

Nacka tingsrätt, mark- och
miljödomstolen
Box 1104
131 26 Nacka strand

Yttrande angående kompletteringsbehov av ansökan om tillstånd till anläggningar för slutförvaring av använt kärnbränsle

Sammanfattning

Det framtagna materialet är, i de frågor Naturvårdsverket tar ställning till, i stora delar tillräckligt för att kunna ligga till grund för en prövning av slutförvarssystemet. Naturvårdsverket anser i huvudsak att Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) gjort en lämplig avgränsning av prövningens omfattning.

Naturvårdsverket anser dock att underlaget behöver kompletteras i vissa avseende som sammanfattas nedan:

- Förtydligande angående avgränsningen gällande kapselfabriken,
- villkor på fler områden angivna så precist som det är möjligt i detta skede av processen
- utförligare beskrivning av egenkontrollen,
- underlag som kan ligga till grund för villkor gällande arter skyddade enligt artskyddsförordningen,
- ansökan om tillstånd för att bedriva verksamhet som på ett betydande sätt kan påverka miljön i Natura 2000-området Kallriga,
- sammanställning av rödlistade arter,
- underlag som gör det möjligt att bedöma skadan på de värden som utgör grunden för riksintresset för naturvård, Forsmark-Kallrigafjärden,
- förslag till kompensationsåtgärder för skadan på riksintresset,
- beskrivning av om bergmassor som tas ut utgör avfall,
- information om vilka vattenförekomster som berörs av utsläpp från verksamheten och hur verksamheten påverkar miljö kvalitetsnormerna för vatten och
- förtydligande av behovet av ekonomisk säkerhet.

Naturvårdsverkets ställningstagande

Nacka tingsrätt, miljödomstolen (numera mark- och miljödomstolen), har i förfrågan till Naturvårdsverket anhållit om besked huruvida ansökningshandlingarna i målet behöver kompletteras av sökanden innan kungörelse utfärdas.

I Naturvårdsverkets uppdrag ingår att genomföra miljöpolitiken i samverkan genom att agera så att miljöbalken följs och miljömålen uppnås.

De miljöaspekter som hör samman med joniserande strålning och säkerhet ligger utanför Naturvårdsverkets uppdrag. Naturvårdsverket avstår därför från att yttra sig i dessa delar. Avgränsningen innebär även att Naturvårdsverket inte tar ställning till frågan om alternativ till att slutförvara det använda kärnbränslet. Även de frågor som rör de geologiska och hydrogeologiska utredningarna faller utanför Naturvårdsverkets uppdrag. Naturvårdsverket har därför enbart granskat miljökonsekvenserna utifrån det underlag som SKB presenterat.

Naturvårdsverket anser att underlaget bör kompletteras i vissa avseenden som preciseras nedan.

Ansökans omfattning

Hela slutförvarssystemet omfattas av ansökan. Naturvårdsverket delar SKB:s bedömning att slutförvarssystemet bör bedömas utifrån ett helhetsperspektiv där man ser hur verksamheten påverkar miljö kvalitetsmålen. All verksamhet som är integrerad med slutförvarssystemet och som bedrivs på och i anslutning till verksamheten bör omfattas av tillståndsprövningen.

Utifrån tillgängliga handlingar i målet gör Naturvårdsverket bedömningen att SKB gjort en lämplig avgränsning av prövningens omfattning med undantag för kapsel fabriken där någon bedömning inte kan göras på det underlag som presenterats. Hur ansökan avgränsats framgår av miljökonsekvensbeskrivningen. Naturvårdsverket anser att det kortfattat bör anges även i själva ansökan hur SKB avgränsat den sökta verksamheten. En annan möjlighet skulle vara att ange avgränsningen i ansökan genom tydliga hänvisningar till relevanta delar i miljökonsekvensbeskrivningen. Det skulle också underlätta för den fortsatta prövningen om SKB mer detaljerat i ansökan angav vilka delar anläggningen för slutförvaring av kärnämne kommer att bestå av. Det bör t.ex. förtydligas att nyttjande av bergmassor från piren vid SFR (Slutförvar för kortlivat radioaktivt avfall) ingår i prövningen.

Av miljökonsekvensbeskrivningen framgår att kapseltillverkningen inte omfattas av ansökan. Naturvårdsverket bedömer att det är svårt att med det nuvarande underlaget bedöma om kapsel fabriken bör omfattas av denna prövning. För denna bedömning behövs t.ex. uppgift om fabriken lokaliserings. Lokaliseringen är bara preliminärt angiven i miljökonsekvensbeskrivningen. Ansökan bör

kompletteras med underlag som gör det möjligt att bedöma om kapselfabriken har ett sådant samband med övrig verksamhet att den bör ingå i ansökan.

Detta mål har ett nära samband med ärendet om dispens från artskydds-förordningen (2007:845) som handläggs av Länsstyrelsen Uppsala län (dnr. 522-534-11). Enligt Naturvårdsverkets bedömning är det underlag som ingetts till länsstyrelsen i stora delar relevant i denna prövning och bör därför ges in även i detta mål.

När det gäller underbilagorna till miljökonsekvensbeskrivningen anser Naturvårdsverket att det bör förtydligas om SKB anser att dessa är en del av miljökonsekvensbeskrivningen och om SKB delar de slutsatser som framgår i underbilagorna.

Villkoren

Det är viktigt att verksamheten och dess förutsedda miljöpåverkan samt möjliga försiktighetsmått och skyddsåtgärder redovisas på ett sätt som möjliggör för prövningsmyndigheten att fastställa rättssäkra och ändamålsenliga villkor som är lämpliga för egenkontroll och tillsyn.

Av ansökan framgår att tiden för uppförande, drift och förslutning av anläggningen är beräknad till cirka 70 år. Ur ett säkerhetsperspektiv gäller ett betydligt längre tidsperspektiv. Naturvårdsverket anser att både verksamhetens karaktär och den långa tid under vilken verksamhet ska bedrivas motiverar att särskilda krav ställs på tillståndets utformning.

Ansökan ger intryck av att de föreslagna villkoren är de villkor bolaget anser slutligt behövs och att villkoren ska vara formulerade på det sätt som framgår av ansökan. Naturvårdsverket anser att det behövs betydligt fler villkor och även villkor på fler områden än de som SKB föreslagit. Materialet är av sådan omfattning att det är svårt att ta reda på vad bolaget i olika avseenden uppgett eller åtagit sig och dessa svårigheter kan förväntas bli större med tiden. I områden med dokumenterat höga naturvärden anser Naturvårdsverket att det är särskilt viktigt med tydliga villkor. Naturvårdsverket anser mot denna bakgrund att SKB bör ange vilka områden som bolaget anser behöver villkorsregleras och ange villkoren så precist som det är möjligt i detta skede av processen.

Verksamhetsutövarens egenkontroll

I en tillståndsansökan enligt miljöbalken ska den sökande lämna en översiktlig beskrivning av hur arbetet med egenkontrollen kommer att byggas upp och hur den planeras att utföras. SKB har i sin ansökan redovisat hur verksamhetens miljöpåverkan och tillståndsvillkoren ska kontrolleras. Detta är en del av egenkontrollansvaret enligt miljöbalken, men egenkontrollen har flera delar.

Naturvårdsverket anser därför att SKB ska komplettera ansökan genom att lämna en översiktlig beskrivning av hur arbetet med egenkontroll kommer att byggas upp och planeras att utföras. Enligt 22 kap. 1 § 5 miljöbalken (MB) ska en ansökan innehålla förslag till övervakning och kontroll av verksamheten. Det innebär bland annat att beskriva

- hur den organisatoriska ansvarsfördelningen kommer att se ut,
- hur rutiner för verksamhetens drift och kontroll kommer att byggas upp,
- hur verksamheten fortlöpande kan kontrolleras för att säkerställa efterlevnaden av föreslagna villkor och motverka eller förebygga påverkan på hälsa och miljö.

Miljöbalkens bestämmelser om verksamhetsutövarens egenkontroll är ett centralt verktyg för att balken ska få genomslag. En förutsättning för att kunna säkerställa att tillståndsbeslut och villkor efterlevs är att verksamhetsutövaren utvecklar ett systematiskt arbete med detta. Egenkontrollen ska utformas med utgångspunkt ifrån 26 kap. 19 § MB, som innebär ett vidare ansvar för verksamhetsutövaren utöver kontrollen av villkorsefterlevnaden.

Naturvårdsverket anser även att SKB behöver visa hur kontrollen av villkoren i beslutet om artskyddsdispens ska samordnas med kontrollen av villkoren i det tillstånd som ska reglera vattenverksamheten för slutförvarsanläggningen, se nedan under rubriken Artskyddet.

Artskyddet

Naturvårdsverket har i yttrande till Länsstyrelsen i Uppsala län, i ärende angående SKB:s ansökan om dispens enligt artskyddsförordningen ställt sig positivt till att SKB åtagit sig att, om nödvändigt, återinfiltrera vatten i de våtmarker och gölar som kan beröras av grundvattensänkningar till följd av anläggande och drift av slutförvaret. Naturvårdsverket vill framhålla det starka sambandet mellan frågan om dispens från artskyddet och villkoren för vattenverksamheten.

Naturvårdsverket påpekade i yttrandet till länsstyrelsen att vattentillförsel till kalkgölar och rikkärr inte tidigare genomförts i Sverige. Det ställs därför höga krav på utformningen av de villkor som ska säkerställa att syftet med åtgärderna uppnås. Av underlag till ansökan om dispens enligt artskyddsförordningen (SKB P-11-04 s. 72) framgår att SKB planerar att genomföra en pilotstudie vid en våtmark i Forsmarksområdet i syfte att utvärdera och dra lärdomar kring hur en vattentillförselanläggning fungerar i praktiken. Naturvårdsverket anser att ansökan bör kompletteras med resultat från dessa pilotstudier tillsammans med underlag om hur infiltrationsanläggningen ska utformas i sin helhet och hur den ska underhållas långsiktigt.

För att kunna bedöma behovet av infiltration behövs information om vilka naturliga variationer i yt- och grundvattenståndet som förekommer. Av underlaget till ansökan om dispens enligt artskyddsförordningen (SKB P-11-04 s. 72 f.) framgår att SKB har påbörjat sådana mätningar. Resultatet av dessa mätningar bör ingå i SKB:s komplettering i detta mål. Ansökan behöver även kompletteras med förslag på villkor där det framgår vilka avvikelser från normala vattenståndsvariationer som ska accepteras innan åtgärder måste vidtas. Dessa villkor bör spegla tillgänglig kunskap om när påverkan på den skyddade orkidéarten gulyxne kan uppstå.

Små rikkärr av den typ som finns representerade i Forsmark är mycket känsliga biotoper där även mindre förändringar av hydrologin och vattenkemin snabbt kan påverka konkurrensförhållandena och därmed artsammansättningen. Det kan ta ett år från det att en förändring i grundvattennivån konstateras till att beslut om att påbörja infiltration fattas (se SKB P-11-04 s. 73). Naturvårdsverket vill framhålla att det finns en risk för påverkan på gulyxnepopulationen både på lång och kort sikt. Det är utifrån det befintliga underlaget svårt att med säkerhet bedöma vilken påverkan som kan uppstå på populationen på berörda lokaler innan en fungerande infiltration kommit på plats. Samtidigt kan det ta mycket lång tid vad gäller vissa arter av orkidéer från den tidpunkt en påverkan på vattenregimen skett tills orkidéerna försvinner från lokalen. Att exempelvis öka uppföljningsintensiteten vid påvisad grundvattenavsänkning är därför inte tillräckligt. Det är viktigt att ansökan kompletteras med underlag som visar hur uppföljningen av gulyxne-populationen ska ske i ljuset av orkidéers komplicerade ekologi och svårtolkade populationsstatus. En analys av frågan om hur gulyxnepopulationen ska följas upp vid förändringar i grundvattenregimen bör därför ingå i ansökan.

Nya växtplatser för gulyxne har upptäckts efter att ansökan om artskyddsdispens lämnades in till länsstyrelsen. Naturvårdsverket vill därför poängtera att det är viktigt att samtliga förekomster av arten som kan påverkas av grundvattensänkning är kända då dispensprövning sker.

Länsstyrelsen har vid tidpunkten för inlämnandet av detta yttrande inte beslutat i ärendet angående dispens från artskyddsförordningen. Först när ett beslut från länsstyrelsen vunnit laga är det möjligt att bedöma vilket behov det finns av ytterligare åtgärder i detta mål.

Natura 2000

Av 7 kap. 28 a § MB framgår att tillstånd krävs för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Med miljön avses inte bara de naturtyper och arter som utgjort grunden för utpekande till Natura 2000-område utan även miljön i en vidare bemärkelse, naturmiljön. Vid bedömningen av om tillstånd krävs ska göras en mer allmän riskbedömning av vilken påverkan en verksamhet av denna typ allmänt sett kan innebära. Detta ska göras innan verksamhetsutövaren eller myndigheten gjort en mer ingående bedömning av effekterna på de arter och livsmiljöer som avses skyddas och vilka anpassningar av verksamheten som krävs för att minska sådana effekter. Den senare, mer ingående bedömningen av effekterna, görs vid själva tillståndsprövningen när tillräcklig utredning finns (se MÖD 2003:100 och Natura 2000 i Sverige, Naturvårdsverkets Handbok 2003:9 med allmänna råd, s. 41).

Av förarbetena framgår att om det finns en sannolikhet för att en verksamhet eller åtgärd kan få betydande konsekvenser för ett Natura 2000-område ska den som avser att utöva verksamheten eller vidta åtgärden se till att den nödvändiga bedömningen görs och få den prövad. Det krävs inte att det är klarlagt att den plan eller det projekt som bedöms har en betydande påverkan på det berörda området. Det räcker med att det är troligt att planen eller projektet har en sådan

påverkan. Med hänsyn till försiktighetsprincipen anses en sådan risk föreligga när det på grundval av objektiva kriterier inte kan uteslutas att nämnda plan eller projekt har en betydande påverkan på det berörda området. (Se prop. 2000/01:111 s. 68 och EU-domstolens dom den 7 september 2004 i mål C-127/02 Waddenzee.)

Av 6 kap. 7 § MB framgår att det i ärenden om tillstånd till verksamheter och åtgärder som kan antas påverka miljön i ett Natura 2000-område ska finnas ett underlag som möjliggör för prövningsmyndigheten att identifiera och bedöma verksamhetens konsekvenser för de livsmiljöer som ska skyddas i Natura 2000-området. Detta krav gäller även om det inte är klart att en verksamhet eller åtgärd är tillståndspliktig enligt 7 kap. 28 a § MB (se MÖD 2002:78).

Av handlingarna i målet framgår tydligt att grundvattenbortledningen riskerar att leda till en grundvattenavsänkning som omfattar delar av Natura 2000-området Kallriga (se Vattenverksamhet i Forsmark (del I) Bortledande av grundvatten från slutförvarsanläggningen för använt kärnbränsle, R-10-14, s. 96). Naturvårdsverket anser att redan den omständigheten att grundvattenbortledningen från förvaret kan beröra ett Natura 2000-område medför att tillstånd krävs. Vid en tillståndsprövning behövs också en bedömning av hur livsmiljöns bevarandestatus eventuellt påverkas av verksamheten. En vägledning vid bedömningen av om bevarandestatusen påverkas är definitionen på gynnsam bevarandestatus i 16 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Påverkan bör relateras till möjligheterna att upprätthålla områdets ekologiska kvaliteter.

Naturvårdsverket vill framhålla att tillståndsfrågan enligt 7 kap. 28 a § MB måste uppmärksammas tidigt i processen. Vid prövningen av om verksamheten är tillåtlig behöver regeringen ha tillräckligt underlag för att bedöma om verksamheten kräver tillstånd och om i så fall förutsättningar föreligger för att meddela sådant tillstånd.

Övriga naturvärden knutna till verksamhetsområdet i Forsmark

Av underlaget framgår att SKB har gjort extensiva naturvärdesinventeringar och funnit ett flertal rödlistade arter. I MKB:n med underbilagor saknas dock en tydlig sammanställning av dessa. Naturvårdsverket anser att ansökan ska kompletteras med en lista över samtliga rödlistade arter och uppgifter om hur dessa påverkas samt hur åtgärder för att minska påverkan på dessa arter ska hanteras.

SKB har valt att inte inkludera mossar i miljökonsekvensbeskrivningen med hänvisning till att denna våtmarkstyp får sin vattenförsörjning från ovan och inte är beroende av grundvattenytan. Naturvårdsverket vill framhålla att det är mossens vegetation som endast får sin närings- och vattentillförsel från regn. Mossen i sin helhet kan påverkas av sänkningar av grundvattenytan. Detta kan ske genom att mossens torv kompakteras, mossens tillväxt avtar och att torv bryts ned. Det kan även leda till vegetationsförändringar på grund av torrare förhållanden för vegetationen. Naturvårdsverket anser därför att SKB bör

komplettera ansökan genom att inkludera mossar i miljökonsekvensbeskrivningen.

Det framkommer att grundvattenflödena i området sker i relativt ytnära läge, men det saknas information om hur de skulle påverkas om grundvattenytan sänks (se R-10-14, s. 33). Naturvårdsverket anser därför att ansökan bör kompletteras med information om eventuell risk för att grundvattenflöden upphör till vissa områden och vad det i så fall får för konsekvenser.

Påtaglig skada på riksintresse och kompensationsåtgärder

Det område i Forsmark där anläggningen för slutförvar planeras ligger inom ett område som är utpekade av Naturvårdsverket som riksintresse för naturvård, men också inom ett område som av Statens Kärnkraftsinspektion (numera SSM) utpekats som riksintresse för slutförvar. Det innebär att två viktiga intressen står mot varandra och att 3 kap. 10 § MB är tillämplig. Utöver bestämmelserna i 3 kap. MB är också bestämmelserna i 4 kap. MB tillämpliga. Kustområdena och skärgårdarna i Södermanland och Uppland från Oxelösund till Herräng och Singö är enligt 4 kap. 1 och 2 §§ MB, med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns, i sin helhet av riksintresse. Av 4 kap. 2 § MB framgår att turismens och friluftslivets intressen särskilt ska beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön i området.

SKB uppger i miljökonsekvensbeskrivningen att riksintresset för naturvård Forsmark-Kallrigafjärden bedöms påtagligt skadas av den grundvattenbortledning som slutförvarsanläggningen medför. Bedömningen rörande påtaglig skada baseras på att skadan inte är reversibel och att berörda naturvärden utgör grunden för riksintresset (R-10-14 s. 95).

Naturvårdsverket bedömer att för att verksamheten ska kunna tillåtas bör prövningsmyndigheten enligt 16 kap. 9 § MB besluta om särskilda åtgärder för att kompensera skadan på miljön och särskilt de utpekade riksintressena, det vill säga kompensation även för andra arter än de som skyddas enligt artskyddsförordningen. Naturvårdsverket anser därför att SKB bör komplettera ansökan med förslag på åtgärder för att kompensera skadan på miljön (jämför MÖD 2006:49).

Upplandskustens kalkrika kustkärr, andra våtmarker samt skog är speciella på grund av kombinationen landhöjningskust, brackvattenpåverkan och kalkhaltig berggrund. Riksintresset Forsmark-Kallrigafjärden består bland annat av områden med ovanlig vildmarksprägel. Området är i sin helhet ett mosaikartat landskap med korta avstånd mellan våtmarker och skogsmiljöer vilket gör att de olika miljöerna förstärker varandras värden. Många av arterna behöver ett nätverk av lämpliga miljöer för att på sikt kunna fortleva. Det betyder att en våtmarks värden kan påverkas indirekt av grundvattensänkningen även om våtmarken ligger utanför det direkta påverkansområdet. Naturvårdsverket anser att det behövs en analys av den fragmentering som kan uppstå till följd av grundvattensänkningen. Detta gäller både för arters möjlighet att kolonisera nya kustkärr och för spridning av våtmarksarter längs Upplandskustens våtmarker.

Naturvårdsverket efterfrågar även en analys av vilka naturvärden Forsmarksområdet har jämfört med andra avsnitt längs med Upplandskusten och kusten i Gävlebukten. Det är avgörande för kompensationsåtgärdernas utformning och omfattning att det är möjligt att ur underlaget utläsa skadans omfattning från ett helhetsperspektiv. Det möjliggör även en bättre bedömning av påverkan på miljömålen *Myllrande våtmarker* och *Rikt växt och djurliv*.

Vid bedömningen av i vilken utsträckning kompensationsåtgärder ska utföras är funktionen av kompensation viktigare än arealen. Är funktionen god så krävs en mindre areal. Storleken på det område som kommer att påverkas av verksamheten bör dock vara en utgångspunkt för bedömningen av i vilken utsträckning kompensationsåtgärder bör utföras (jämför MÖD 2006:44).

SKB anger att bolaget kommer att ta fram en naturvårdsinriktad skötselplan för fastigheterna i Forsmark. Inom ramen för arbetet med skötselplanen föreslås åtgärder som i viss mån kan motverka negativa effekter på naturvärden från den planerade verksamheten. SKB bör tydligt ange hur bolaget avgränsat det område som avses att brukas som "ekopark". Detta behövs för att det ska vara möjligt att bedöma denna åtgärds effekt för att minska påverkan och för att kompensera för intrånget. Ansökan bör även kompletteras med ett förslag till skötselplan. Detta för att det ska vara möjligt att bedöma på vilket sätt skötsel kan bidra till en begränsning av skadan på riksintresset och i vilken utsträckning detta kan kompensera för intrång. Naturvårdsverket vill framhålla att eventuella kompensationsåtgärder som utförs inom ramen för artskyddsärendet kan påverka bedömningen av i vilken utsträckning kompensationsåtgärder behövs i denna prövning.

Hantering och avsättning av massor

SKB avser att ta ut 6,4 miljoner ton berg i Forsmark för att kunna genomföra anläggningen för slutförvar. Ungefär en halv miljon ton massor ska användas för att tillverka vägmateriel till slutförvarsanläggningens ramp och utrymmen. Massor kommer även att användas för grundläggning av ytor och anläggningar ovan mark. Övriga massor ska läggas på upplag för att senare avsättas på den lokala marknaden.

SKB bör uppge i ansökan i vilken omfattning bolaget anser att dessa massor utgör avfall och som en följd av detta ansöka om de eventuella tillstånd som kan behövas.

Med anledning av att SKB avser att få avsättning för nästan 6 miljoner ton bergmassor på den lokala marknaden anser Naturvårdsverket att underlaget bör kompletteras med information om bergkvalitet och sannolika användningsområden. Detta underlag efterfrågas för att det ska vara möjligt att bedöma SKB:s förutsättningar att få avsättning för bergmassorna. Naturvårdsverket vill framhålla att om upplaget av bergmassorna bedöms utgöra avfall så måste reglerna om deponier beaktas om det är sannolikt att avfallet kommer att lagras tre år eller längre innan det återvinns.

Icke-radiologiska utsläpp till vatten

Verksamheten kommer att medföra icke-radiologiska utsläpp av spillvatten, länshållningsvatten, lakvatten, dagvatten och släckvatten. Enligt 4 kap. 2 § förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön ska vattenmyndigheten fastställa kvalitetskrav för ytvatten så att tillståndet i ytvattenförekomster inte försämras och så att alla ytvattenförekomster, utom de som förklarats som konstgjorda eller kraftigt modifierade, senast 2015 uppnår god ytvattenstatus. Enligt 4 kap. 5 § i samma förordning ska motsvarande kvalitetskrav för grundvatten fastställas. Vissa undantagsmöjligheter från dessa krav finns i nämnda förordning, bl. a. vad gäller tidsfrister. Länsstyrelsen Västmanlands län (Vattenmyndigheten i Norra Östersjöns vattendistrikt) har beslutat om sådana föreskrifter i 19FS 2009:36. Av 6 kap. 7 § andra stycket 2 MB framgår att en miljökonsekvensbeskrivning ska innehålla en beskrivning av hur det ska undvikas att verksamheten medverkar till att en miljökvalitetsnorm enligt 5 kap. MB inte följs.

Det framgår inte av underlaget vilka vattenförekomster som berörs av utsläpp från verksamheten, vilken kemiska och ekologisk status de har och vilka miljökvalitetsnormer som fastställts för dem. Detta gäller både för verksamheten i Oskarshamn och i Forsmark. Det är därför inte möjligt att utifrån det inlämnade underlaget avgöra om miljökvalitetsnormerna enligt 5 kap. MB följs eller vilka åtgärder som annars skulle behövas för att verksamheten ska kunna följa dem.

Naturvårdsverket anser att SKB bör komplettera ansökan med information om innehållet och omhändertagandet av vattnet från verksamheten. Fullständiga beskrivningar av de olika vattens innehåll, möjliga behandlingsmetoder, deras effektivitet och kostnader samt vattens innehåll vid utsläpp till recipient bör inges. Det måste vara möjligt att utifrån underlaget bedöma vad som i detta sammanhang utgör bästa möjliga teknik enligt 2 kap. 3 § MB.

Ekonomisk säkerhet

I 16 kap. 3 § MB anges att det vid bland annat tillståndsgivning får ställas krav på att den som avser att bedriva verksamheten ställer säkerhet för kostnaderna för det avhjälpanne av en miljöskada och de andra återställningsåtgärder som verksamheten kan föranleda. Av bestämmelsen framgår att den som är skyldig att betala avgift eller ställa säkerhet enligt lagen (2006:647) om finansiella åtgärder för hanteringen av restprodukter från kärnteknisk verksamhet (finansieringslagen) inte behöver ställa säkerhet för åtgärder som omfattas av sådana avgifter och säkerheter.

Av 1 § finansieringslagen framgår att syftet med lagen är att säkerställa finansiering av de allmänna skyldigheter som följer av 10–14 §§ lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet (kärntekniklagen). Av 10 § i kärntekniklagen framgår att den som har tillstånd till kärnteknisk verksamhet ska svara bland annat för att de åtgärder vidtas som behövs för att på ett säkert sätt hantera och slutförvara i verksamheten uppkommet kärnavfall och att på ett säkert sätt avveckla och riva anläggningar i vilka verksamheten inte längre ska bedrivas till dess att all verksamhet vid anläggningarna har upphört och allt kärnämne och kärnavfall placerats i ett slutförvar som slutligt förslutits.

Undantaget i 16 kap. 3 § MB gäller endast sådana åtgärder som täcks av finansieringssystemet. Naturvårdsverket vill framhålla att det är viktigt att det i ansökan klargörs om det behövs säkerhet för andra kostnader än de som täcks av finansieringssystemet. Säkerhet måste finnas även för de åtgärder som är motiverade enbart av miljöskäl och inte av säkerhetsskäl. Det kan också noteras att det i 15 kap. 34 § MB finns ett särskilt krav på säkerhet för deponeringsverksamheter.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Maria Ågren.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit enhetschefen Anders Johnson, sektionschefen Gunilla Ewing Skotnicka, Krister Mild, Jörgen Sundin, Ann-Marie Fällman, Anne Wynne, Linn Åkesson, Annika Ryegård och biträdande avdelningschef Rikard Janson, den sistnämnde föredragande.

För Naturvårdsverket

Maria Ågren

Rikard Janson

Kopia till

Havs- och vattenmyndigheten
Statens geologiska undersökningar
Länsstyrelsen i Uppsala län